

ampak posvetna in cerkvena avtoriteta. Tega pa nemški narod neče.

Iz teh kratkih izvajanj se spozna, da je najnovjši nemški nacionalizem zasnovan na paganskem načelu nejednakosti narodov, da deli narode v gospodujoče in v hlapčujoče in da hoče celo verstvo postaviti v službo brutalnega nasilstva, ki ga brez prikrivanja oznanja.

In ker je Nemčija danes mogočna in velika država, ker ima moč, da izvrši te nauke, ker je očitvidno, da je vsa nemška oficijelna politika zasnovana na nacionalni podlagi, je nevarnost za nas male slovanske narode jako velika, zlasti za nas Slovence, ki ležimo pred Trstom in smo na potu nemškemu stremljenju do Adrije.

Politični pregled.

Položaj. — Kriza je postala akutna. Ministerstvo si ne ve pomagati na nobeno stran, ker so Čehi sklenili, da obstruirajo takozvane „državne potrebe“ na previden način. Vidi se, da se Čehi ne lotijo radi obstrukcije, ker žele ohraniti desnico. Ta je baje postavila Čeha pred alternativo, da naj ali opuste obstrukcijo, ali pa razpade desnica, Čehi so na to sklenili, da obstruirajo vse „državne potrebe“, pa naj se zgodi karkoli, četudi desnica razpade. Vsled tega sklepa se sodi, da odstopi ministerstvo že tekom prihodnjih dni in da pride na krmilo drugo uradniško ministerstvo, kateremu Čehi ne bodo delali težav.

Državni zbor. — V seji 6. t. m. je poslanec Hořica utemeljeval svoj predlog, naj bi se določilo izpričevalo sposobnosti za gostilničarje in naj bi se razširile pravice tega obrta. Posl. dr. Krek je interpeliral radi statusa finančnih uradnikov na Kranjskem. — V seji dne 7. t. m. se je doglala debata o vladnem načrtu glede obračuna od vzitinskih dohodkov od pive in vina. Koncem seje je Wolf utemeljeval predlog, naj bi posebno razsodišče razsodilo v prepiru mej delavei in tovarnarji v Cvikavi, pri kateri priliki je prišlo do burnih prizorov. Nemški poslanec Fournier je pri tej priliki razžalil češkega poslanca Königa. Slovenski poslanec Žižkar je v tej seji interpeliral radi konfiskacije Hribarjevega ilustrovanega narodnega koledarja. — V seji dne 12. t. m. je dr. Ferjančič interpeliral vlado radi inspekcije vseučiliškega profesorja dr. Frischaufa, potem pa se je začelo prvo branje zakona o kvoti. Govorila sta samo dva poslanca, Tekly in Maštalka, na kar je bil sprelet predlog na konec debate. — V seji dne 13. t. m. so se primerili jako viharini prizori. Berks je najprej prijel pravosodnega ministra, zakaj ne odgovori na interpelacije, ki so bile stavljene. Čehi so porabili to priliko in so uprizorili viharno demonstracijo proti ministru Kindingerju. Potem je Stransky zahteval, naj se dopusti razprava o predsednikovi izjavi, da po medklicih razžaljen poslanec nima pravice zahtevati, da se izvoli grajalni odsek. Ker se je predsednik Fuchs temu upiral, so Čehi toliko časa razgrajali, da je odnehal. Potem sta generalna govornika Menger in Fořt prišla do besede. V tej seji se je pokazala prvič češka okstrukcija z večjo silo. Ministri so, videči, da so Čehi resno začeli obstruirati, se takoj sešli na sejo, vsled česar se je raznesla govorica, da so sklepali o svoji dimisiji.

Delegaciji — sedita na Dunaju, pa nimata sej. Povod temu so avstrijske parlamentarne razmere. Mislilo se je, da bodo Čehi odnehali in dovolili, da se rešijo „državne potrebe“.

Toda Čehi se niso vdali. Ako bi bil državni zbor rešil zakon o kvoti, bi bili tudi delegaciji lahko dognali svojo nalogo, saj gre samo zato, kako, to je, po kakem ključu naj se razdele prispevki obeh državnih polovic k skupnim potrebščinam. Ker pa drž. zbor dunajski zakona o kvoti bržčas ne odobri pravočasno, se hoče skleniti trimesečen budgetni provizorij, vsled česar bi delegaciji šele prihodoje leto zborovali.

Značilna izjava — „Budapesti Hirlap“ je resen list, ki si nikdar ne dovoljuje neslanih ektemporacij. Ta list je zadnjič priobčil vsebino pogovora, ki ga je imel jeden njegovih urednikov z madjarskim državnikom, katerega je cesar večkrat vprašal za svet. Cesar se je proti temu državniku baje izrekel glede dveh velevažnih vprašanj vse naše notranje politike. Najprej je cesar baje dejal, da ni misliti na to, da bi se moglo na Ogerskem ustavno vladati, ako bi se v Cislitvanski vladalo absolutno. Dalje pa mu je rekel, da nikdar ne privoli v federalizanje Cislitvanske, češ, če bi bile vse avstrijske kronovine tako samostalne kakor Hrvatska, potem pride cela Cislitvanska napram Ogrski v isto razmerje, kakor je sedaj Hrvatska napram Ogrski. Vpričo take izjave bi morali federalisti izgubiti vse upanje na ugoden uspeh, ako bi jih ne krepila zavest, da se utegne tudi cesar še sprijazniti s federalizacijo, kakor se je sprijaznil z dualizmom.

Hrvatska. — V hrvaškem zboru so imeli burno razpravo. Posl. dr. Potočnjak je bil izročil predsedniku predlog da naj se zborovanje tabora ustavi za toliko časa, da odstopi ban grof Kheun-Hedervary, češ, da je difamiran in torej nesposoben, da bi zavzemal mesto sama. Predsednik tabora ni dal predloga prečitati, radi česar je prišlo do burnih prizorov.

Ogerska. — V ogerskem državnem zboru je začela opozicija ljuto vojno proti nagodbi, oziroma proti zvišanju kvote. Poslučuje se tudi obstrukcije, seveda stvarne, vendar bo parlament, ker ima vlada ogromno večino na svoji strani, še pred Božičem dognal vse tozadevne zakonske predloge.

Rusija. — Ruski časopisi posvečujejo posebno pozornost Aziji. Iz vsega kar pišejo se da sklepati, da ima Rusija v Afganistanu posebne namene. Poročila angleških listov, da so Rusi zasedli Herat, se sicer niso uresničevala, ali da Rusija poglede svoje na Herat obrača, o tem so v Londonu do dobra prepričani, saj je Herat ključ do Judije, torej do vira angleške moči in angleškega bogastva.

Srbija. Ekspozé grofa Goluckovskega je v Srbiji naredil najboljši vtis seveda le v vladnih krogih. Ta ugodna izjava avstrijskega ministra zunanjih del je dala kralju Aleksandru povod, da je zopet seveda po naročilu razkralja Milana odložil obljubljeno pomiloščenje po krivici obsojenih radikalcev. Kralj Aleksander se mudi sedaj v Meranu, od tod je pisal svoji materi, kraljici Netaliji, da bi se rad ž njo sešel, toda kraljica mu je odgovorila, da ga nemara ni videti, ker je privolil v krivično klanje radikalcev.

Nemčija. — V nemškem državnem zboru le imel minister zunanjih del grof Bülow govor, v katerem je čital smer zunanje politike velike Nemčije. Jedro te politike je po njegovem zatrdilu baje trozveza, katera se mora ohraniti, vendar pa ima Nemčija pri tem jako ekspanzivne politične načrte. Bülow je dejal, da mora Nemčija pridobivati kolonije, ker je preobljudena in ker mora imeti tržišče za svoje proizvode, zajedno pa še namignil, da stremlji za tem, da postane jedna prvih velesil na svetu. Dejal je, da je bila Španska v 16. stoletju prva velesila, Holandska v 17., Francoska in Angleška v 18. in 19., v prihodnjem pa da bodeta to Nemčija in Rusija. Vse to je povedal v otemeljevanje zahteve, naj se pomnoži nemška mornarica.

Kako pl. Kállay gospodari v Bosni. — Finančni minister pl. Kállay je bil predložil delegacijam svoj bozensko-hercegovinski budget. Potrebščine za leto 1900. znašajo

20.763.184 gld (letos 19.496.780 gld.), pokritje 20.827.440 gld. (letos 19.549.250 gld.), znani „Kallayev prebitek“ pa 64.780 gld. Ako se pomisli, da je ljudstvo v Bosni in Hercegovini trpelo že lani veliko na lakoti, povodnjih, slabi letini itd., tedaj se človeku nekam čuden vidi proračun glede na dohodke. Kallay si pač ne stori dosti iz tega, da nezadovoljstvo med prebivalstvom raste, njemu zadostuje le okolščina, da ljudstvo ne misli na vstajo! In kakšni so troški? Nižji uradniki v Bosni so plačani slabo ter prosijo radi tega že lepo vrsto let za povišanje dohodkov. Ali kako jim „zvišuje“ Kallay dohodke? Na dvojino jih jim „zvišuje“, toda — v kronski vrednosti! — Za deleženje Bosne na razstavi v Parizu je določena svota 100.000 gld., stalo pa bo sigurno najmanj $\frac{1}{2}$ milijona gold. Dispozicijski zaklad za tajno osobe in reklamo je proračunjen na 80.000 gld. (za celo Avstrijo s 120.000 gld.) Za bozenski deželni denar se izdržuje oger-skemu trgovskemu muzeju v Sarajevu podružnica (3500 gld.), deželna bolnišnica v Sarajevu bi potrebovala 139.000 gld., za kopališče Ilidže je v proračun vložena svota 36.000 gld.; ali ne stane isto sto in sto-tisočakov? Za šolstvo ostane iz budžeta od 20 milijonov gold. le 288.000 gld., malo več nego 1% deželnih dohodkov. — S tako upravo gotovo ne moremo biti zadovoljni; treba pa je pred vsem in nujno, spremeniti tisti nesrečni sistem avstrijske vlade, ki mori državo na vseh koncih in krajih.

Italija — Korupcijo in popačenost Italije zlasti južnih pokrajin, je drastično pojasnila sodna obravnava ki se vrši v Milanu zaradi zavratnega umora sicilskega barona Notarbartola. Ta je bil umorjen, ker je preganjal „Maffio“ skrivno družbo odličnih in preprostih tolovajev, ki strahuje vso Sicilijo in katere se tudi vladni in sodni krogi boje. Obravnava je razkrila strašne razmere. Pokazala je, da so z „Maffio“ v zvezi najodličnejši možje in da celo vlada išče nje pomoči pri volitvah. Načelnik te skrivne zveze je poslanec Pallizzola. Ta je bil zadnje dni aretovan. Parlament je šele po dolgem odlašanju v to privolil. Pallizzola je bil mnenja, da sploh ne privoli, in je vsled tega zamudil ugodni čas za beg.

Vojna v južni Afriki — zamore postati še prava katastrofa za Veliko Britanijo. Angležka je poslala skoro vso svojo vojsko v južno Afriko. V sedanjih razmerah jej skoro ni mogoče, spraviti novo veliko armado na noge, kajti tudi v Irski in v Indiji se je začelo neko sumljivo gibanje. Tista armada, ki se nabaja v južni Afriki, pa se prav za prav že več ne more ganiti. Razdeljena je na tri glavna krđela, ki pa se nabajajo vsa tri v neugodnem položaju. Na vzhodu, v Natalu, je Ladysmith še vedno oblegan in Angleži ne morejo priti do tega, da bi to naglo oprostili. Na zapadu je lord Methuen takorekoč blokiran ob reki Modder in ne more ne naprej, proti obleganemu Kimberleyu, niti nazaj. Med tem so se začeli tudi Holandci v Kaplandiji puntati. Takozvani Afrikanderji hite trumoma v tabor Burov in so ti zadnje dni tretjo angleško armado, ki jo vodi general Gataere, pri Strombergu strašno pobili. Skoro polovica te vojske je bila ali vjeta ali pokončana. Položaj Angležke je s tem postal skrajno nevaren za vso državo.

Obrtnija.

Shod slovanskih obrtnikov.

(Dopis iz Prage)

Že nekaj let sem se sklicujejo na Dunaj shodi obrtnikov, na katere so prihajali zastopniki vseh kro-

novin, na katerem pa se jim ni dovolilo, govoriti v njihovem materinem jeziku. Ko se je letos meseca septembra zopet vršil tak shod na Dunaju, je zaveza moravskih obrtnih zadrug sprožila, naj se skliče shod slovanskih obrtnikov in rokodelcev v Prago. Na Češkem so to misel z veseljem pozdravili in se zanj toliko rajše odločili, ker so tudi krakovski obrtniki niso hoteli vdeležiti letošnjega shoda na Dunaju. Ker letos vsled prekratkega časa že ni bilo mogoče izvršiti rečene misli, se je sklenilo, prirediti l. 1900 v Pragi shod slovanskih obrtnikov in rokodelcev.

V to svrho je „Zemská jednota řemeslnických a živnostenských společenstev v královské Čechách“ sklicala na minoli petek v Prago shod, katerega so se udeležili tudi zastopniki drugih narodov slovanskih. Slovence je zastopal pasar J. Kregar iz Ljubljane.

Udeležnike tega pripravljalnega zbora je pozdravil župan dr. Podlipny. Shodu je predsedoval načelnik zveze čeških obrtnih društev g. Jironšek, V imenu Poljakov je govoril g. Kozobneki iz Krakova, v imenu moravskih Čehov g. Povondra iz Brna in v imenu Slovencev g. Kregar. Zlasti drugi govornik je naglašal, da se s Slovani grdo ravna na Dunaju in da z Nemci ni mogoče skupno hoditi. Pozdravili so shod tudi drž. poslanec Hořica in dež. poslanec Volíček v imenu trgovske zbornice.

O programu sta govorila gg. Jironšek in Šafri. Slednji je zlasti povdarjal, da slovanski obrtniki od dunajskega parlamenta nimajo ničesar pričakovati, saj je parlament odvisen od vlade, ta pa stoji na stališču, da je škoda, kaj storiti za stan, ki itak izumira. Od take strani, kjer nimajo za potrebe obrtnega stanu nikacega smisla, tudi ničesar pričakovati ni. Trgovinskemu ministerstvu stoje na čelu politiki, ki nimajo nikacega pojma o potrebah obrtništva.

Govorili so še poslanec dr. Zřeznovsky, obrtniki Kratochvil, Hruša, Holubička in Kamelsky, na kar je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija:

Dne 8. decembra 1899 v staromestni posvetovalnici zbrani rokodelci in obrtniki so vzeli na znanje dana nam pojasnila in naročamo, da se „Zemská“ jednota řemeslníků a živnostníků v Království Českém“ v Pragi po možnosti zavzame. Da se na podstavi tega društva vstvari vsestranska organizacija in prepreči ustanovitev državne organizacije, katera ost je naperjena proti našemu prizadevanju po samostalnosti.

Zajedno pooblaščamo to „Zemsko jednoto“, da dogovorno z dotičnimi korporacijami drugih slovanskih narodov skliče prihodnje leto splošen shod slovanskih rokodelcev in obrtnikov v Prago.

Shodu je sledil zabavni večer v Rřemeslnícko-živnostenski Besedi.“